

The "Seder" of the Seder

<p>Mishna Pesachim ch.10</p> <p>§ 2. When the first cup has been poured out, the blessing of the festival must be said...</p> <p>§ 3. Herbs and vegetables are then to be brought: the lettuce is to be dipped, and part eaten thereof, until the eating of the unleavened-bread;</p> <p>Then unleavened bread (matza) are to be placed before him, and lettuce (maror), Haroseth and two kinds of cooked food, although the Haroseth is not strictly obligatory; but R. Eleazar bar Zadok says it is obligatory.</p> <p>During the existence of the Holy Temple, the paschal sacrifice was then also placed before him.</p> <p>§ 4. A second cup of wine is then poured out; and the son shall then enquire of his father [the cause of this ceremony], and when the son's mental faculties are insufficient, the father is bound to instruct him in the following manner... And according to the powers of comprehension of the child, thus his father is bound to teach him:</p> <p>He shall first inform him of the dishonour [of our ancestors], and conclude with the reading of the favourable and laudatory passages; he shall explain the passage, "Laban, the Syrian, had nearly caused my father to perish," (Deut. 26:5), till the end of that section.</p> <p>§ 5. Rabbon Gamaliel says, "Whosoever does not mention [explain] three things on the Passover, has not fulfilled his duty. These are,—the Paschal sacrifice, the unleavened-cakes, and bitter herbs. The Paschal sacrifice is offered because the Lord passed over the houses of our ancestors in Egypt; the unleavened-bread [is eaten] because our ancestors were redeemed from Egypt [before they had time to leaven their dough]; and bitter herbs are eaten, because the</p>	<p>מסכת פסחים פרק י</p> <p>י,א ערב פסחים סמוך למנחה, לא יאכל אדם עד שתחשך. אפילו עני שבישראל, לא יאכל עד שיסב; לא יפחתו לו מארבעה כוסות של יין, ואפילו מן התמחוי.</p> <p>י,ב מזוגו לו כוס ראשון--בית שמאי אומרים, מברך על היום, ואחר כך מברך על היין; בית הלל אומרים, מברך על היין, ואחר כך מברך על היום.</p> <p>י,ג הביאו לפניו, מטבל בחזרת עד שהוא מגיע לפרפרת ולפת. הביאו לפניו מצה וחזרת וחרוסת, אף על פי שאין חרוסת מצה; רבי אלעזר ברבי צדוק אומר, מצה. ובמקדש, מביאין לפניו גופו של פסח.</p> <p>י,ד מזוגו לו כוס שני, וכאן הבן שואל. אם אין דעת בבן--אביו מלמדו, מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות: שבכל הלילות, אין אנו מטבלין אפילו פעם אחת; והלילה הזה, שתי פעמים. שבכל הלילות, אנו אוכלין חמץ ומצה; והלילה הזה, כולו מצה. שבכל הלילות, אנו אוכלין בשר צלי שלוק ומבושל; והלילה הזה, כולו צלי. לפי דעתו של בן, אביו מלמדו. מתחיל בגנות, ומסיים בשבח; ודורש מ"ארמי אובד אבי" (דברים כו,ה), עד שהוא גומר את כל הפרשה.</p> <p>י,ה רבן גמליאל אומר, כל שלא אמר שלושה דברים אלו בפסח, לא יצא ידי חובתו; ואלו הן--פסח, מצה, ומרורים...</p> <p>בכל דור ודור, חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצריים;</p> <p>לפיכך אנחנו חייבין להודות להלל לשבח לפאר להדר לרומם לגדל לנצח למי שעשה לנו את כל הניסים האלו, והוציאנו מעבדות לחירות. ונאמר לפניו, הללו יה.</p>
<p>Rambam : Laws of Chametz and Matza Ch.7</p> <p>2. It is a command to tell children even if they do not ask specifically as it says "and you shall tell your children". The parent teaches the child according to his intellectual ability: If very young or underdeveloped he should say "Son, we were all servants; like that maid, that slave, in Egypt and God took us out to freedom" , and if the child is older and intelligent he tells him all that befell us in Egypt and the miracles that were performed through Moses ... always fitting to the particular child.</p> <p>3. And one needs to make some surprise changes on this night so that the children will ask ... "Why is this night different"...and then he can answer with the events of the Exodus. He should give candies and nuts</p>	<p>רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ז</p> <p>הלכה ב : מצוה להודיע לבנים ואפילו לא שאלו שנאמר והגדת לבנך, לפי דעתו של בן אביו מלמדו, כיצד אם היה קטן או טיפש אומר לו בני כולנו היינו עבדים כמו שפחה זו או כמו עבד זה במצרים ובלילה הזה פדה אותנו הקב"ה ויוציאנו לחירות, ואם היה הבן גדול וחכם מודיעו מה שאירע לנו במצרים ונסים שנעשו לנו ע"י משה רבינו הכל לפי דעתו של בן.</p> <p>הלכה ג : וצריך לעשות שינוי בלילה הזה כדי שיראו הבנים וישאלו ויאמרו מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות עד שישב להם ויאמר להם כך וכך אירע וכך וכך היה. וכיצד משנה מחלק להם קליות ואגוזים ועוקרים השולחן מלפניהם קודם שיאכלו וחוטפין מצה זה מיד זה וכיוצא בדברים האלו, אין לו בן אשתו שואלתו, אין לו אשה שואלתו זה את זה מה נשתנה</p>

<p>and take away the place settings before they have had their meal, and steal the matzot and other similar things. If he has no child, his wife or a friend should ask, even the very learned. If he is alone, he should ask himself!</p> <p>4. And he should tell the story from the bad to the good... That our ancestors were idol worshippers... and that we have now found the true religion ... and he should retell how we were slaves; all the hardship,... and finish off with all the miracles ... and our freedom. This means also studying and expounding <i>Arami Oved Avi</i> extensively (the more the better!).</p> <p>5. One has to state the meaning and symbolism of the <i>Pesach</i> (Pascal Lamb), <i>Matza</i> and <i>Maror</i> to fulfill ones obligation on this night....</p>	<p>הלילה הזה, ואפילו היו כולן חכמים, היה לבדו שואל לעצמו מה נשתנה הלילה הזה. +/השגת הראב"ד/ חוטפין מצה. א"א פירוש אחר ממחרין לאכול כדי שלא ישנו. +</p> <p>הלכה ד : וצריך להתחיל בגנות ולסיים בשבח, כיצד מתחיל ומספר שבתחלה היו אבותינו בימי תרח ומלפניו כופרים וטועין אחר ההבל ורודפין אחר ע"ז, ומסיים בדת האמת שקרבנו המקום לו והבדילנו מן התועים וקרבונו ליחודו, וכן מתחיל ומודיע שעבדים היינו לפרעה במצרים וכל הרעה שגמלנו ומסיים בנסים ונפלאות שנעשו לנו ובחירותנו, והוא שידרוש +דברים כ"ו+ מארמי אובד אבי עד שיגמור כל הפרשה, וכל המוסיף ומאריך בדרש פרשה זו הרי זה משובח.</p> <p>הלכה ה : כל מי שלא אמר שלשה דברים אלו בליל חמשה עשר לא יצא ידי חובתו ואילו הן, פסח מצה ומרור, פסח על שם שפסח המקום ב"ה על בתי אבותינו במצרים שנאמר +שמות י"ב+ ואמרתם זבח פסח הוא לה' וגו', מרורים על שם שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים, מצה על שם שנגאלו, ודברים האלו כולן הן הנקראין הגדה.</p>
<p>Talmud Pesachim 116a HE COMMENCES WITH SHAME AND CONCLUDES WITH PRAISE. What is 'WITH SHAME'? Rab said: 'From the beginning our fathers were idolaters'; while Samuel said: 'We were slaves in Egypt.' R. Nahman asked his slave Daru: 'When a master liberates his slave and gives him gold and silver, what should he say to him?' 'He should thank and praise him,' Replied he: 'You have excused us from saying "Ma Nishtana [Why is this night different?]"' He commenced by reciting, 'We were slaves.'</p>	<p>פסחים דף קטז מתחיל בגנות ומסיים בשבח : מאי בגנות? רב אמר : מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו ; ושמואל אמר : עבדים היינו. אמר ליה רב נחמן לדרו עבדיה : עבדא דמפיק ליה מריה לחירות ויהיב ליה כספא ודהבא - מאי בעי למימר ליה? אמר ליה : בעי לאודווי ולשבוחי! אמר ליה : פטרתן מלומר "מה נשתנה", פתח ואמר "עבדים היינו"</p>

הא לחמא עניא	Introduction
מה נשתנה	Q1
עבדים היינו	Story 1 – Shmuel
מעשה ברבי אליעזר...הרי אני כבן שבעים שנה	Talmud Torah
ברוך המקום	הלל – Praise
4 בניים	Q2
יכול מראש חודש	Talmud Torah
מתחילה	Story 2 – Rav
והיא שעמדה	הלל – Praise
ארמי אובד אבי	Story 3 – Talmud Torah
דיינו	הלל – Praise
רבן גמליאל - פסח מצה ומרור	Story 4 - Symbols
לפיכך – בכל דור ודור – הלל!	הלל – Praise